УКРАЇНА

ОБЛІКОВА КАРТКА

об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини

Троїцький собор (Комплекс споруд Почаївської Свято-Успенської лаври)

(найменування об'єкта (пам'ятки)

вид	тип	категорія обліку
пам'ятка архітектури	споруда	національного значення

1. Датування об'єкта (пам'ятки):

1912 р.

2. Адреса (місцезнаходження) об'єкта (пам'ятки):

Тернопільська область, Кременецький район, м. Почаїв, вул. Воз'єднання, 8.

3. Дати і №№ документів про взяття на державний облік, визначення категорії пам'ятки:

Постанова Ради Міністрів УРСР від 24 серпня 1963 р., № 970. Пам'ятка архітектури національного значення.

4. Охоронний №

672/2

5. Функціональне використання:

сучасне	первісне	інші
храм богослужіння	храм богослужіння	

6. Стислий опис об'єкта (пам'ятки):

Розташування	Храм розміщений на узвишші, на північ від головного входу ("Святих Воріт") монастиря. Широкі сходи ведуть догори і завершуються широким вільним майданчиком біля південного порталу собору. Формами вирішення храм виразно контрастує з архітектурою навколишніх споруд (Успенський собор – бароко; дзвіниця – необароко). Завдяки високопро-фесійній майстерності архітектора храм був асиміль-ваний композиційною системою ансамблю, вдало увійшовши у його систему просторових координат.

Характеристика об'єкта (пам'ятки)	Основну ідею художнього образу собору сам автор визначив як "масивну велич", використовуючи для її утвердження форми архітектури давнього Новгорода. За силуетом храм нагадує Софію Новгородську та церкву Спаса Нередиці. Архітектурно-художній вираз Троїцького собору є реплікою давнього північноруського зодчества, вираженою крізь призму людини XX століття. Стиль твору загалом можна визначити як "неоруський" варіант стилю модерн. Проста кубічна форма храму і стриманість контурів сповнені сили і величі. Композиційне рішення характеризують центричність та врівноваженість, які доповнює та пом'якшує живопис-не компонування окремих зовнішніх елементів (панно). Храм п'ятистовпний, одноглавий, мурований з червоної цегли на цементно-вапняному розчині, нетинькований, побілений, декоративні вставки фасадів та відмостки виконані з пісковику. В плані прямокутний, розділений на три нави, кожна з яких завершена півкруглою апсидою; на заході розміщений понижений об'єм притвору з круглою вежею, сходи якої ведуть на хори. З північної сторони прибудована двоповерхова ризниця. Об'єм храму увінчує глава з цибулястим позолоченим куполом – головний композиційний акцент будівлі. Собор має три основних входи, що мають характерні декоративні елементи давньоруського стилю; входи оформлені як портали з мозаїчними панно. Розміри будівлі – 23,5 х 40,1 м; висота основного об'єму – 14 м, до маківки – 32,4 м. Інтер'єр вирішений у модернізованих формах в тради-ціях архітектури XVI ст., з суцільним стінописом та тябловим іконостасом. На основі збережених ескізів розписи та іконостас виконані пізніше. Збереглася дубова щитова підлога, металеві огорожі кліросів.
Наявність творів мистецтва	Зовні наявні декоративні вставки з культовою симво-лікою. Три декортивні панно порталів: південного (авт. М. Реріх) з зображенням Нерукотворного Спаса та канонізованих князів руських, у т. ч. Олександра Невського, Бориса та Гліба, великого князя Володи-мира (1910); західного (проект О. Щусєва) з зображен-ням Богородиці з Дитям в оточенні херувимів та сера-фимів і святими мучениками; панно північного порта-лу виконане 1980 року за старими ескізами. Стінопис інтер'єру виконаний за первісними ескізами у першій чверті XX ст. В. Щербаковим (притвор) та 1980 року (центральна частина храму) в техніці мінерального живопису по цементному тиньку, в модернізованому трактуванні площинних форм північноруських розпи-сів (Ярославль, Ростов) XVI ст. Чотириярусний іконо-стас як органічну частина внутрішнього оформлення храму виконано у 1910-13

	рр., його вирізняє витонче-не декоративне різьблення. В традиціях XVI ст. вирі-шене й освітлення храму, зокрема, велике паникадило. Оздобні елементи інтер'єру виконані пізніше, окремі ікони перенесені з інших храмів. Серед них – твори XVII ст. – ікони Христа та Богородиці.

7. Перелік складових:

Почаївська Лавра:

1. Успенський собор, 1771-1783 рр.
2. Троїцький собор, 1906-1912 рр.
3. Келії Почаївської лаври, 1771-1780 рр.
4. Архиєрейський дім, 1825 р.
5. Дзвіниця, 1861-1871 рр.
6. Надбрамний корпус, 1835 р.

Крім того в межах монастирських мурів у комплекс входять: економічна брама, XIX ст.; каплиця на місці вівтаря колишньої церкви Святої Трійці; ківорій XIX ст. над колодязем Святого Іова; будинок друкарні, іконописної майстерні, братської лікарні з домовою церквою (тепер – готель), XIX ст.; водогінна вежа, XIX ст..; будинок церковно-парафіяльної школи (тепер житловий дім), XIX ст.; південний та північний монастирський сади; господарський двір; споруди колишнього свічного заводу; монастирські мури.

(для комплексу (ансамблю), визначного місця)

8. Ступінь схоронності:

Пам'ятка в цілому зберегла автентичний вигляд. Загальний стан – добрий.

9. Наявність науково-проектної документації на пам'ятку (об'єкт):

науково- проектні роботи не проводилися.

Найменування документації	Рік розроблення	Автор (організація)	Місце зберігання, інв. №

10. Графічні матеріали й фотофіксація:

Найменування	**Кількість**	Дата виконан-ня	**Виконавець**
Генеральний план (ситуаційна схема)	1		З. Лагуш
Обміри:			
Плани	1		
Фасади	2	грудень 2003 р.	Сьомочкін І.В.
Перерізи			
Схематичний план зон охорони			

Фотофіксація:			
Фото загального вигляду	1 5	травень 1967 р. грудень 2003 р.	Сьомочкін І.
Фото фрагментів	1	квітень 2004	Сьомочкін І.
Фото деталей			
Фото інтер'єрів			
Інше			

Облікову картку склав:

Посада	Спеціальність, кваліфікаційний рівень	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата складання
Завідувач науково-дослідного відділу	Кандидат історичних наук	Облончик Н. Г.		05.2014

Директор департаменту культури, релігій та національностей Тернопільської облдержадміністрації **ШЕРГЕЙ Г.П.**

(найменування посади керівника органу охорони культурної спадщини) (підпис) (П.І.Б.)

АКТ

технічного стану об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини

(необхідне підкреслити)

№ 2/2014 від 20.03.2014

Троїцький собор

(Комплекс споруд Почаївської Свято-Успенської лаври)

(найменування об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини)

пам'ятка архітектури

(вид/види об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини)

національного значення

(категорія об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини)

Постанова Ради Міністрів УРСР від 24 серпня 1963 р. № 970

(номер і дата рішення про взяття на облік)

672/2

(існуючий охоронний номер (за наявності))

Ми, що нижче підписалися, представники: Пелехатий Я.О. заступни начальника управління – начальник відділу охорони культурної спадщини депатамент культури, релігій та національностей Тернопільської обласної державної адміністрації

(найменування органу охорони культурної спадщини, П.І.Б., найменування посади)

з одного боку, і Микулич В. В. директор Кременецько-Почаївського державного історико-архітектурного заповідника та Лубяницький А. О. інженер-будівельник Кременецько-Почаївського державного історико-архітектурного заповідника

(П.І.Б., найменування посади)

з іншого боку (далі - користувач), склали цей Акт про те, що цього числа нам проведено огляд технічного стану об'єкта (пам'ятки) культурної спадщин Троїцький собор (Комплекс споруд Почаївської Свято-Успенської лаври охоронний номер 672/2,

(найменування об'єкта (пам`ятки) культурної спадщини, охоронний номер)

що розташований по вул. Воз'єднання, 8, м. Почаїв, Кременецький район, Тернопільська обл

(місцезнаходження об'єкта (пам`ятки) культурної спадщини)

загальною площею 900 кв. м,

технічна адреса вказаного об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини

В результаті огляду об'єкта (пам`ятки) встановлено:

ТЕХНІЧНИЙ СТАН ОБ'ЄКТА (ПАМ`ЯТКИ) КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ:

1. Загальний стан об'єкта (пам`ятки) культурної спадщини:

Вся будівля пам'ятки знаходиться у доброму технічному стані. Користувачами свочасно проводяться ремонтні та ремонтно-реставраційні роботи.

(коротка характеристика стану об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини в цілому)

2.Стан збереження:

Споруда собору збережена у первісному вигляді без перебудов та втрат.

Розміри будівлі – 23,5 х 40,1 м; висота основного об'єму – 14 м, до маківки – 32,4 м.

Інтер'єр вирішений у модернізованих формах в тради-ціях архітектури XVI ст., з суцільним стінописом та тябловим іконостасом. На основі збережених ескізів розписи та іконостас виконані пізніше. Збереглася дубова щитова підлога, металеві огорожі кліросів.

Зовні наявні декоративні вставки з культовою символікою. Три декортивні панно порталів: південного (авт. М. Реріх) з зображенням Нерукотворного Спаса та канонізованих князів руських, у т. ч. Олександра Невського, Бориса та Гліба, великого князя Володи-мира (1910); західного (проект О. Щусєва) з зображен-ням Богородиці з Дитям в оточенні херувимів та сера-фимів і святими мучениками; панно північного порта-лу виконане 1980 року за старими ескізами. Стінопис інтер'єру виконаний за первісними ескізами у першій чверті XX ст. В. Щербаковим (притвор) та 1980 року (центральна частина храму) в техніці мінерального живопису по цементному тиньку, в модернізованому трактуванні площинних форм північноруських розпи-сів (Ярославль, Ростов) XVI ст. Чотириярусний іконо-стас як органічну частина внутрішнього оформлення храму виконано у 1910-13 рр., його вирізняє витонче-не декоративне різьблення. В традиціях XVI ст. вирі-шене й освітлення храму, зокрема, велике паникадило.

Оздобні елементи інтер'єру виконані пізніше, окремі ікони перенесені з інших храмів. Серед них – твори XVII ст. – ікони Христа та Богородиці.

(детальний опис вигляду, стану збереження окремих частин,

конструктивних елементів об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини із зазначенням матеріалу, розміру,

наявності меморіальних дощок тощо)

3. Відомості про реставраційні та інші роботи, які були проведені на об'єкті (пам'ятці) культурної спадщини (за наявності): 1997-1998 рр., проектна організація ДНТЦ "Конрест", повний об'єм ремонтно-реставраційних робіт по фасадах пам'ятки (впорядкування зовнішнього вигляду фасадів).

(дата здійснення, проектна та підрядна організації, характер проведених робіт)

4. Стан території об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини:

Пам'ятка займає площу бл. 900 м^2. Разом з прилеглим майданом – бл. 1,5 тис. м^2. Троїцький собор є невід'ємною складовою архітектурного ансамблю Свято-

Успенської Почаївської Лаври. З півдня від "Святих Воріт" до храму догори ведуть сходи; з заходу, від келій, повз дзвіницю і водогінну вежу, – алея, засаджена з півночі березами. На північ від собору знаходиться будинок гостинних покоїв. Майдан навколо храму та алея викладені плиткою.

(площа, благоустрій, озеленення, огорожа тощо)

5. Додатки

(матеріали фотофіксації)

Представник органу охорони культурної спадщини:
Заступник начальника управління-начальник відділу охорони культурної спадщини департаменту культури, релігій та національностей Тернопільської облдержадміністрації

(підпис) Я. О. Пелехатий
(П.І.Б.)

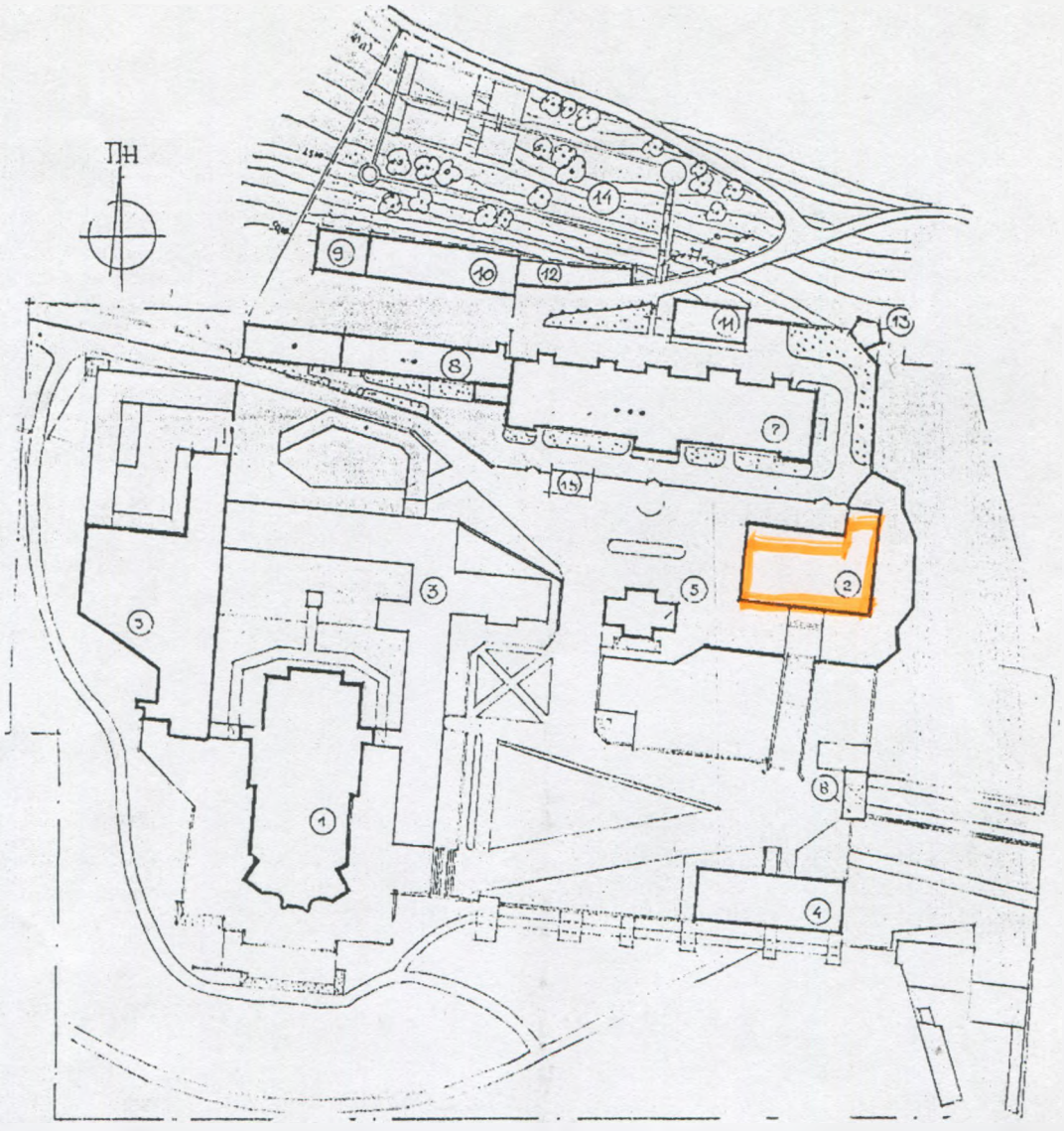
Директор Кременецько-Почаївського державного історико-архітектурного заповідника

(Найменування користувача/власника)

(підпис) В. В.Микулич
(П.І.Б.)

Інженер-будівельник Кременецько-Почаївського державного історико-архітектурного заповідника

(підпис) А. О. Лубяницький
(П.І.Б.)

Експлікація :

1. Успенський собор 1731 р.
2. Троїцький собор 1912 р.
3. Монастирські келії XVI-XVIII ст.
4. Архієрейський будинок
5. Дзвінниця 1861 р.
6. Вїздна брама 1830 р.
7. Братський корпус XIX с
8. Адміністративний корпус
9. Котельня
10. Склад, прачечная
11. Хлібоблок
12. Гараж.
13. Вежа, що реставрується
14. Садово-паркова зона.
15. Водонапірна вежа

СИТУАЦІЙНА СХЕМА

М 1: 1000